

Frontotemporaalinen dementia

RUOTSIN DEMENTIAKESKUKSEN TIEDOTE

Frontotemporal demens • faktablad på finska

Painottuu aivojen etuosiin

Frontotemporaalista dementiaa kutsutaan myös otsalohko- tai frontaalilohkodementiaksi. Sairaus johtaa hermosolujen surkastumiseen aivojen etuosissa; otsalohkossa tai temporaalilohkojen etuosassa ohimoiden takana. Oireet tulevat tavallisesti hiipien samoin kuin Alzheimerin taudissa. Näiden kahden dementiasairauden välillä on kuitenkin merkittäviä eroja.

Ei tavallisia dementiaoireita

Alzheimerin varhaisoireet, kuten unohtelu ja vaikeus oppia uutta, eivät ole tyypillisiä frontotemporaa- liselle dementialle. Jos näitä oireita ilmeneekin, se tapahtuu vasta sairauden myöhäisvaiheessa. Frontotemporaa- liselle dementialle ovat sen sijaan tyypil- lisiä joko käyttäytymismuutokset tai puhevaikeudet riippuen siitä, mistä aivojen osasta sairausprosessi alkaa.

Persoonallisuus muuttuu

Useimmiten frontotemporaa- lisessa dementiassa vaurioituu ensimmäisenä otsalohko, josta käsin ohjataan keskittymistä, arvostelukykä ja impulssin- hallintaa. Sairastuneen persoonallisuus alkaa muuttua hitaasti, ja henkilön käytöstä leimaa yhä useammin arvostelukyvttömyys.

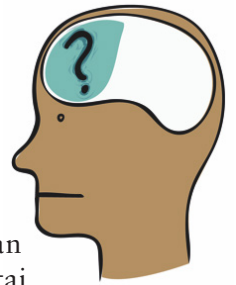
Muita varhaisoireita ovat lisääntynyt aloitekyvyt- tömyys ja selittämättömät vihanpurkaukset. On tavallista, että henkilö voi olla levoton, tunne- elämältään latistunut ja toisinaan apaattinen. Kyky tuntee empatiaa heikkenee asteittain. Voi esiintyä myös ruoan, tupakan tai alkoholin liikakulutusta.

Toisinaan puhevaikeuksia

Frontotemporaalinen dementia voi alkaa myös tem- poraalilohkojen etuosista, jotka liittyvät kielellisiin toimintoihin. Tässä tapauksessa puhutaan etene- västä afasiasta. Se voi ilmetä heikentyneenä kykynä ymmärtää sanoja ja ongelmana nimetä erilaisia asioita kuten vaikkapa auto tai avain. Se voi niin ikään ilmetä kankeana ja ”hakkaavana” puheena, jossa on paljon kielioppivirheitä.

Lisääntynyt avuntarve

Ei ole epätavallista, että frontotemporaalinen dementia käynnistyy jo kohta keski- iän jälkeen. Sairaus voi kestää useita vuosia. Oireet lisääntyvät ja voimistuvat asteittain aivojen vaurioitumisen edet-essä. Arjesta selviäminen tulee aina vaan hankalammaksi, ja vähitellen henkilö tarvitsee apua pukeutumisessa, hygie- niassa ja muussa henkilökohtaisessa hoidossa.

Varhaisen diagnoosin tärkeys

Frontotemporaalinen dementia voidaan sekoittaa depressioon, uupumukseen tai muuhun psyykkiseen sairauteen. Koska unohtelu ja muut tyypilliset dementiaoireet ovat epätaval- lisia sairauden alussa, voi tunnistaminen olla aluksi vaikeaa.

Ota yhteyttä lääkäriin, mikäli epäilet, että sinä itse tai joku läheisesi voisi olla sairastumassa frontotemporaa- liseen dementiaan. Tutkimukset tulisi aloittaa mitä pikimmin. Se tapahtuu tavallisesti erikoisklinikalla (muistivastaanotto) ja siihen sisältyy useita erilaisia testejä ja tutkimuksia sekä haastatteluja omaisten kanssa.

Hoito ja sairastuneen kohtaaminen

Tutkimuksissa on edistytty, mutta toistaiseksi frontotemporaa- lisen dementian etenemistä ei kyetä pysäyttämään. On kuitenkin tärkeää saada oireille selitys, ja suunnitella sitten oma elämä niin hyväksi ja merkitykselliseksi kuin mahdollista.

Elämää voi helpottaa monien apuvälineiden ja hyvän huolenpidon avulla. On myös tärkeää pyrkiä luomaan sairastuneelle rauhallinen ja hiljainen elinympäristö, sillä stressi vahvistaa usein oireita.

7. huhtikuuta 2016 • Svenskt Demenscentrum ©

Lisää erikielisiä tiedotteita on tulostettavissa
Ruotsin dementiaikeskuksen verkkosivuilla:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Gävlegatan 16, 113 30 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se